

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะเข้าใจพฤติกรรมของคนได้ค่านั้น จะต้องพยายามศึกษาสภาพความคิดภายในของบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเป็นผลเนืองมาจากความนึกคิด และทัศนคติของเขาต่อตัวเขาเอง นักจิตวิทยาเรื่องตนเชื่อว่า พฤติกรรมทุกอย่างที่คนแสดงออกเป็นผลจากอัตมโนทัศน์ ซึ่งอัตมโนทัศน์นี้มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตัวของคน นอกจากนี้ ยังเน้นถึงความสำคัญของอัตมโนทัศน์ในการที่จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรม พยากรณ์พฤติกรรม และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่น อัตมโนทัศน์เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการสังเกตคนในภาวะหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และจากปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตนด้วย อัตมโนทัศน์นี้พัฒนาไปได้เรื่อย ๆ ไม่มีขอบเขตและเวลาจำกัด ^๒ นอกจากนี้การที่บุคคลอื่น เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง ครู อาจารย์ คอยสั่งสอน ถ่ายทอด ทัศนคติ และค่านิยมในสิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ คิงค์ เมเยอร์ ^๓ (Dinkmeyer) ที่ว่า อัตมโนทัศน์ได้รับอิทธิพลมาจาก ศาสนา

^๑ Carl R. Rogers, Client-Centered Therapy (Boston:Houghton Mifflin Co., 1951) p. 497

^๒ James C. Diggory, Self Evaluation : Concept and Studies (New York : John Wiley and Sons, 1966)

^๓ Don C. Dinkmeyer, Child Development, the emerging self (New Delhi : Prentice-Hall of India Private Limited, 1967) p. 183

สังคม และฐานะทางเศรษฐกิจที่เขาเกี่ยวข้องกับวัยมาตั้งแต่เด็ก จากความเข้าใจ
ในสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจทำให้เด็กรู้จักประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ทำให้เขาเกิด
อัตมโนทัศน์ขึ้น

อัตมโนทัศน์จะเป็นไปในด้านดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคลและสิ่งแวดล้อม คนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่บิดา มารดา มีระดับฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมสูง ย่อมจะมีความเป็นอยู่ดี ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดามารดา
และบุตรก็เป็นไปด้วยดี ส่วนเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่บิดามารดา มีระดับฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมจะมีความเป็นอยู่ที่ยากจน ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา
มารดาและบุตรก็ย่อมจะไม่ดีตามไปด้วย ซึ่งทำให้เด็กมีอัตมโนทัศน์ที่แตกต่างกัน
ดังที่ ฟรานเซน (Frandsen) ได้กล่าวว่า ตัวการที่มีอิทธิพลต่อพัฒนา
การของอัตมโนทัศน์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับบิดา มารดา พี่น้อง ครู เพื่อน
และบุคคลอื่น นอกจากนี้ อิทธิพลของสังคม เช่น แบบแผนทางวัฒนธรรมและสถาน
ภาพทางสังคม ก็มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของเด็กเป็นอย่างมาก

ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ ระยะแรก ๆ
พ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์มากที่สุด การเลี้ยงดูเอาใจใส่
ความรัก ความอบอุ่น และการทะนุถนอมที่ได้รับมีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของเด็กมาก
เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางย่อมจะมีการปรับตัว

๕ Arden N. Frandsen , Educational Psychology (New York :
Mc Graw - Hill Book Company, 1967) p. 474

๕ Elizabeth B. Hurlock, Adolescent Development (3rd ed.;
New York : Mc Graw - Hill Book Company, 1967) p. 688

และได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมระดับต่ำ^๖ ซึ่งการที่เด็กได้รับการยอมรับจากผู้อื่นจะนำไปสู่การยอมรับตน และการเคารพตน (Self - acceptance and Self - respect) สำหรับในเรื่องการยอมรับตนนี้ โรเจอร์^๗ (Rogers) ได้กล่าวว่า การยอมรับตนของเด็กนั้น จะเกิดขึ้นก็เนื่องจากความสอดคล้องต่อกันระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนที่เป็นจริง และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในอุดมคติ นอกจากนี้ความสอดคล้องหรือความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนที่เป็นจริง กับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในอุดมคติ ยังมีอิทธิพลต่อการปรับตัว เช่น ถ้าตนที่เป็นจริงกับตนในอุดมคติคล้ายคลึงกัน หรือต่างกันเพียงเล็กน้อย จะทำให้บุคคลนั้นไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ การปรับตัวกับสังคมก็เป็นไปได้ด้วยดี แต่ถาตนที่เป็นจริงกับตนในอุดมคติต่างกันมาก ก็แสดงว่า อัตมโนทัศน์จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และจะปรับตัวกับสังคมได้ไม่ดี^๘ ในเรื่องการปรับตัวนี้ แครนคอด และ เบลลูจิ^๕

^๖ นรี กาทย์ , "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวในโรงเรียนของนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางและชั้นต่ำ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑)

^๗ Paul Bruce, "Relationship of Self - Acceptance to Other Variables with Sixth Grade Children Oriented in Self - Understanding ", Journal of Educational Psychology , (October, 1958) , 49

^๘ Boyd R. Mc Candless, Children : Behavior and Development (2nd ed.; New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1967) pp. 273 - 280

^๕ V.J. Crandall and Ursula Bellugi, "Some Relationships of Interpersonal and Intrapersonal Conceptualizations to Personal Social Adjustment", Journal of Personality, 23 (1954), 224 - 232

(Carndall & Bellugi) ได้พบว่าคนที่มีความบกพร่องในคำมากกว่าคำ
 ไม่ดี จะปรับตัวได้ดีกว่าคนที่มีความบกพร่องในคำไม่ดี นอกจากระดับฐานะทางเศรษฐกิจ
 และสังคมของครอบครัว จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอรรถสัมผัสของเด็กแล้ว ชีวิตภายใน
 โรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ยังมีความ
 สำคัญต่อการพัฒนาอรรถสัมผัสของเด็กอีกด้วย ๑๐

จากความสำเร็จในเรื่องอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม อันได้แก่สถานภาพทางสังคม
 ชีวิตภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ตลอดจน
 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีอิทธิพลต่ออรรถสัมผัสของเด็ก ดังกล่าวนั้นแล้ว
 จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะทำการศึกษาวิจัยว่า อรรถสัมผัสของนักเรียนข้างกลที่เรียนใน
 โรงเรียนรัฐบาลและในโรงเรียนราษฎร์จะแตกต่างกันหรือไม่ และนักเรียนข้างกลที่มา
 จากครอบครัวชั้นกลางและจากครอบครัวชั้นต่ำมีอรรถสัมผัสต่างกันหรือไม่ เหตุที่เลือก
 ศึกษาที่นักเรียนโรงเรียนข้างกลก็เนื่องจากว่านักเรียนเหล่านี้เป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งมักจะก่อ
 ปัญหาให้บิดามารดา และครู ตลอดจนผู้ใหญ่หลายฝ่ายพากันหนักใจและวิตก ความประพฤติ
 ที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม ที่เด็กนักเรียนเหล่านี้แสดงออก ได้แก่ การยกพวกทะเลาะ
 วิวาทระหว่างนักเรียนข้างกลที่อยู่ต่างสถาบัน การขวางป่าระเบิดขวดใส่รถยนต์โดยสาร
 การยกพวกออกต่อสู้พนักงานรถเมล์ ๑๑ เป็นต้น จากสาเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึง
 ต้องการศึกษาวิจัยอรรถสัมผัสของนักเรียนในโรงเรียนข้างกล เพื่อผลที่ได้จากการศึกษา
 ครั้งนี้ จะช่วยเป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง
 ทุกฝ่ายได้เข้าใจ และปฏิบัติต่อเด็กเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักเรียนที่มาจากครอบครัวฐานะเศรษฐกิจสังคม
 ระดับกลางและต่ำ ไม่ศึกษานักเรียนจากครอบครัวระดับสูง เนื่องจากว่านักเรียนเหล่านี้มี
 จำนวนไม่พอที่จะนำมาทำการศึกษาได้

๑๐ Travis L. Hawk, "Self-Concept of the Socially Disadvantaged",
 The Elementary School Journal, 67 (1967), 196-205
 ๑๑ อาทรรัตนคำนวน, "แนวคิดเรื่องนักเรียนอาชีวะทะเลาะวิวาทกัน"
 วารสารมิตรครู, ๒๓ (ธันวาคม, ๒๕๑๓), ๒๔ - ๒๖

การวิจัยอันที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ในต่างประเทศมีการวิจัยเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ พอเป็นแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

คีทซ์^{๑๒} (Deitche, 1959) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์ระหว่างเด็กชายที่มีปัญหาทางด้านความประพฤติกับเด็กชายที่ไม่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชาย อายุ ๑๕ - ๑๖ ปี จำนวน ๑๐๐ คน ใช้แบบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self - Concept Scale) วัดอัตมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายที่ไม่มีปัญหาทางด้านความประพฤตินี้อัตมโนทัศน์ดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาทางด้านความประพฤติ

โมเสส^{๑๓} (Moses, 1960) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนในปัจจุบัน ตนในอุดมคติ และตนในอุดมคติของมารดา กับระดับสติปัญญา สมรรถนะผลในการเรียนและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๔๕ คน เขียนประโยคที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของคนที่ตนในอุดมคติและตนในอุดมคติของมารดา จากการวิจัยพบว่า อัตมโนทัศน์ที่เป็นจริงตนในอุดมคติและตนในอุดมคติของมารดา นั้นมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา สมรรถนะผลทางการเรียนและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

---

^{๑๒} John Howard Deitche, "The Performance of Dilinquent and Non-Dilinquant boys on the Tennessee Department of Mental Health Self - Concept Scale" Dissertation Abstracts 20 : 4 (1959) , 1437

^{๑๓} Darrell Lee Moses, " The Relationship of Self - Concept Discrepancies to Vocational Choice, Intelligence, School Achievement, and Socioeconomic Status " , Dissertation Abstracts 21 (1960), 127 - 128

แฮร์ริส ^{๑๔} (Harris, 1961) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๔๕๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ดัชนีของการปรับตัวและค่านิยม (The Index of Adjustment and Values) ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างอัตมโนทัศน์ และระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม คือ เด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูง มีอัตมโนทัศน์ไปในทางที่นำพึงปรารถนามากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

อเล็กซานเดอร์ ^{๑๕} (Alexander, 1962) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ การยอมรับตนเองและผลการเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ชาย ๑๔๖ คน หญิง ๑๐๔ คน เครื่องมือที่ใช้วัดอัตมโนทัศน์และการยอมรับตนเอง เป็นประเภทให้เลือกตอบ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากเครื่องมือทางการวิจัยต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อควบคุมระดับสติปัญญาแล้ว จะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างอัตมโนทัศน์ และการยอมรับตนเอง กับผลการเรียน ผู้วิจัยได้สรุปว่า อัตมโนทัศน์เป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

^{๑๔}

Samuel D. Harris, "A Study of the Relationship Between the Sixth Grade Student's Beliefs about Junior High School his concept of self and Others, and his Socioeconomic Status" Dissertation Abstracts 22 : 4 (1961), 1085 - 1086

^{๑๕}

Eugene D. Alexander, "The Relationship Between Self - Concept, Self - Acceptance and School Marks" (Doctor's thesis, University of Michican, 1962)

เทเลอร์และโคมส์ ^{๑๖} (Taylor and Combs, 1963) ศึกษาเรื่อง การยอมรับตนและการปรับตัว จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๒๐๕ คน ซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับการศึกษา และอายุเท่า ๆ กัน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพของคาลิฟอร์เนีย (The California Test of Personality) ใส้แบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีการปรับตัวดี กับกลุ่มที่มีการปรับตัวไม่ดี และใช้เครื่องมือวัดการยอมรับตนซึ่งเป็นข้อความให้เลือกตอบ มีจำนวน ๒๐ ข้อความ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการปรับตัวดี มีการยอมรับตนดีกว่ากลุ่มที่มีการปรับตัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฮามเมด ^{๑๗} (Hamed, 1967) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ กับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กวัยรุ่น จำนวน ๑๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดอัตมโนทัศน์ ซึ่งมีการให้คำปรึกษาหารือ การปรับตัว ระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ การรับรู้ การเข้าสังคม ซึ่งมีตัวแปรทั้งสิ้น ๑๓๐ ตัวแปร ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ ไปในด้านดีจะปรับตัวได้ดีกว่า ผู้ที่มี อัตมโนทัศน์ไปในด้านไม่ดี

---

^{๑๖} Don E. Dulany Jr., and Others, Contributions to Modern Psychology (New York : Oxford University Press, 1963) pp. 229-303

^{๑๗} Zahran A.S. Hamed, " The Self - Concept in the Psychological Guidance of Adolescents " The British Journal of Educational Psychology. 37(1967), 225 - 239

สำหรับในประเทศไทย มีการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

สงศรี ศรีมุกดา^{๑๘} (๒๕๑๑) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อत्मโนทัศน์ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กวัยรุ่น ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๑๖๕ คน อายุระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา เป็นนักเรียนชาย ๘๐ คน หญิง ๘๕ คน เรียนในแผนกวิทยาศาสตร์ จำนวน ๘๗ คน และแผนกศิลปศาสตร์ ๗๘ คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดอत्मโนทัศน์ ของเพียร์ส กับ แฮร์ริส (The Piers - Harris Children's Self - Concept Scale) และแบบวัด อत्मโนทัศน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักเกณฑ์ของเจอร์ซิล (Jersild) และสแตรง (Strang) ผลการวิจัยปรากฏว่า แผนกวิชาที่ศึกษา และประเภทของโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่ออत्मโนทัศน์ แต่นักเรียนหญิง และนักเรียนชายมีอत्मโนทัศน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านร่างกาย ความสามารถทางกีฬาและการเล่น ทัศนคติทางสังคม และความเป็นจริงของตนเอง นอกจากนี้ยังปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอत्मโนทัศน์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของกลุ่มต่าง ๆ ยกเว้นกลุ่มนักเรียนหญิงจากโรงเรียนหญิง ซึ่งความสัมพันธ์นั้นไปทางลบ ทั้งนี้หมายความว่า นักเรียนหญิงที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง จะมีอत्मโนทัศน์ไปในทางค่านิยม

พรรณทิวา รุจิพร^{๑๙} (๒๕๑๑) ศึกษาเปรียบเทียบอत्मโนทัศน์ของนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ โดยใช้กลุ่ม

^{๑๘} สงศรี ศรีมุกดา, " การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง กับความสำเร็จทางการศึกษาของเด็กวัยรุ่น " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑)

^{๑๙} พรรณทิวา รุจิพร, " การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนิสิตที่มีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและนิสิตที่มีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑)

ตัวอย่างที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๑๑ จำนวน ๑๒๐ คน เป็นนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง ๖๐ คน และนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ๖๐ คน ทั้งนี้เป็นนิสิตที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ ๕๖ คน และเรียนวิชาประเภทอักษรศาสตร์ ๖๔ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ รายการตรวจสอบคุณสมบัติ (The Adjective Check List) เกณฑ์ที่ใช้วัดความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน คือ คะแนนสอบไล่ปลายปีของคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๑๐ ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ แต่พบว่าการที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ กับกลุ่มที่เรียนวิชาประเภทอักษรศาสตร์ มีอัตรานอกที่ค้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ กลุ่มที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มที่จะเป็นคนเงี้ยวขริม ไร้ตัว ระวังระวังในการแก้ปัญหา บางครั้งไม่ชอบสูงส่งกับใคร มักจะชอบคิดสิ่งใหม่ แต่ไม่ค่อยจะทำให้สำเร็จ

ไฉน มีริยะเกิด ๒๐ (๒๕๑๔) ได้ศึกษาเปรียบเทียบอัตรานอกที่ค้นของ เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นกลางกับเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ กลุ่ม -

๒๐

ไฉน มีริยะเกิด, " การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนของเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นกลางกับเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕)

ตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายหญิงจากโรงเรียนสหศึกษา ๔ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง ๑๒ - ๑๘ ปี เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากการศึกษา อาชีพ และรายได้ของบิดามารดา จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นจากครอบครัวชั้นกลาง ๑๐๐ คน และจากครอบครัวชั้นต่ำ ๑๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดอัตมโนทัศน์ของ เพียร์สกับ แฮร์ริส (The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale)

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นกลางกับเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ มีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกลักษณะ ด้านความวิตกกังวลพบว่า เด็กวัยรุ่นจากครอบครัวชั้นต่ำมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กวัยรุ่นจากครอบครัวชั้นกลาง

สมมุติฐานในการวิจัย

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสิ่งแวดล้อม สถานภาพทางสังคม มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ และโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญต่อจากครอบครัวเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี พ่อแม่รักและเอาใจใส่ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดี จะมีอัตมโนทัศน์ดีกว่าเด็กที่ขาดความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่นจากพ่อแม่ นอกจากนี้เด็กที่อยู่ในโรงเรียนที่ตัวเองยอมรับ ภูมิใจในสถานศึกษาและเป็นที่รักใคร่ของครูอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับครู ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี น่าจะมีอัตมโนทัศน์ที่ดีด้วย จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ

๑. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลมีอัตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์
๒. นักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลาง มีอัตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

๓. ผลรวมระหว่างประเภทของโรงเรียนและระดับของครอบครัวว่าจะมีผลต่ออัตรานิสัยของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตรานิสัยของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร โดยแยกศึกษาอัตรานิสัยรวม และอัตรานิสัยด้านต่าง ๆ ๓ ด้าน คือ ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ ด้านการปรับตัวทางสังคม เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง

๑. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล กับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์
๒. นักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลาง กับนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ
๓. ศึกษาผลรวมระหว่างประเภทของโรงเรียน และระดับของครอบครัวที่มีต่ออัตรานิสัยของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์และวิทยาลัยช่างกล ชั้นปีที่ ๑ ถึง ชั้นปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๗ จากโรงเรียนช่างกล และวิทยาลัยช่างกลในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๖ แห่ง คือ จากโรงเรียนรัฐบาล ได้แก่ โรงเรียนช่างกลนนทบุรี วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน วิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ และจากโรงเรียนราษฎร์ ได้แก่ โรงเรียนช่างกลบางซื่อ โรงเรียนช่างกลสยาม และโรงเรียนช่างกลไทยสุริยะ

๒. แบบวัดทัศนโนทัศน์ เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประเมิน
ค่า (๕ ระดับ) จำนวน ๕๐ ข้อ แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูง แบบวัดนี้ได้
คำนึงถึง การวัดลักษณะ พฤติกรรม ตามด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๒.๑ ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล
- ๒.๒ ด้านการปรับตัวทางอารมณ์
- ๒.๓ ด้านการปรับตัวทางสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัยนี้

๑. ช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนโรงเรียนช่างกล
ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนได้ดีขึ้น
๒. ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนได้เข้าใจลักษณะความ
คิด ความรู้สึกที่มีต่อตัวเองของนักเรียน และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและ
เสริมสร้างทัศนโนทัศน์ในทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก โดยการช่วยให้เด็กใคร่จักตนเอง
อย่างแท้จริง เพื่อจะช่วยให้เด็กเรียนมีความประพฤติเหมาะสมตามที่สังคมต้องการ
๓. ช่วยให้ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ได้ทราบและเข้าใจในตัว
นักเรียนซึ่งจะช่วยให้ครูได้หาแนวทาง ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้มีส่วนส่งเสริม
ทั้งในด้านความประพฤติ และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน
๔. ช่วยให้ผู้แนะแนวในโรงเรียนได้เข้าใจนักเรียนได้มากขึ้น และจะได้
หาทางส่งเสริม หรือช่วยเหลือ แก้ไข และพัฒนาบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน
๕. ช่วยให้ผู้ปกครองของนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ใช้เป็น
แนวทางในการอบรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความประพฤติเหมาะสมตามที่สังคม
ต้องการ

ขอทดลอง เบื้องต้น

๑. บ้านและโรงเรียนเป็นสถาบันซึ่งเป็นตัวแปรที่อยู่นอกเหนือการควบคุม
๒. พฤติกรรมเป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรอิสระต่าง ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยนี้ไม่สามารถควบคุมองค์ประกอบบางอย่าง คือ ระดับแห่งความสัมพันธ์ในการเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

คำจำกัดความ

อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตัวเอง ซึ่งวัดออกมาได้เป็นคะแนน โดยแบบวัดอัตมโนทัศน์ที่แยกออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑	ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล
ด้านที่ ๒	ด้านการปรับตัวทางอารมณ์
ด้านที่ ๓	ด้านการปรับตัวทางสังคม

แบบวัดอัตมโนทัศน์ชนิดมาตรารส่วนประเมินค่า เป็นแบบวัดอัตมโนทัศน์ชนิดมาตรารส่วน ๕ ระดับ คือ ไม่จริงเลย จริงเล็กน้อย จริงครึ่งหนึ่ง จริงค่อนข้างมาก จริงมากที่สุด

ครอบครัวชั้นกลาง หมายถึง ครอบครัวที่มีลักษณะตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

การศึกษา การศึกษาของบิดามารดา หรือ หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือ อาชีวชั้นสูง เป็นอย่างต่ำ

รายได้	รายได้ของบิดามารดา หรือ ผู้อุปการะ มีรายได้เดือนละ ๑,๕๐๐ บาท ขึ้นไป
อาชีพ	ครู ข้าราชการชั้นตรี (อย่างต่ำ) แพทย์ หนายความ ผู้จัดการธนาคาร นักธุรกิจ พนักงานเทศบาล ครอบครัวชั้นต่ำ หมายถึง ครอบครัวที่มีลักษณะตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้
การศึกษา	การศึกษาของบิดามารดา หรือ หัวหน้าครอบครัว มีการศึกษาไม่ เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ ๘
รายได้	รายได้ของบิดามารดา หรือ ผู้อุปการะ มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ บาท ลงมาต่อเดือน
อาชีพ	กรรมกร คนงานก่อสร้าง คนงานกวาดถนน คนขับรถเมล์ พลทหาร พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่

นอกจากจะใช้การศึกษา รายได้ และอาชีพของบิดามารดาเป็นเครื่อง ตัดสินแล้ว ยังมีลักษณะอื่น ๆ เป็นเครื่องประกอบในการตัดสินได้แก่ จำนวนสมาชิก ในครอบครัว ลักษณะของบ้าน เครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ฯลฯ